

SOLT Serbian Module 10 Lesson 3

Trade and Agriculture

During this lesson, the students will learn about trade and agriculture. Under this Terminal Learning Objective, the students will learn two tasks. At the end of the lesson, the students will be able to:

1. Describe imports and exports. This task will include:

- Specify import goods
- Specify export goods
- Ask questions concerning main imports of the TR
- Ask questions concerning main exports of the TR
- Discuss trading

2. Describe development. This task will include:

- Name the equipment used in the agriculture in the TR
- Discuss agriculture
- Discuss infrastructure in the TR
- Compare the infrastructure between US and the TR

Tip of the day

The FRY has begun to liberalize trade (1999). The government has announced that 88% of all imports can enter under the FRY's tariff regime.

Exercise 1

What are the main imports and main exports of the U.S.? Discuss them with a partner and write them on the lines provided below. Use your dictionary, if needed. Report your results to the rest of the class.

Example: Америка највише извози...
Америка највише увози...

УВОЗ	ИЗВОЗ
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Exercise 2

Read the dialogue between Mark and Stefan. Ask each other questions in Serbian, based on what you have read.

Марк: Стефане, да ли Југославија више извози или увози робу?

Стефан: Тренутно више увози него извози.

Марк: Шта се највише увози?

Стефан: Ја бих рекао нафта и гас. Они се увозе из Русије. Осим нафте и гаса ту је и електрична енергија. Југославија покрива сада у 2000-тој години само 75% потреба за електричном енергијом. Остатак мора да се увезе. Наравно ситуација се стално мења, тако да ће

Exercise 2 (continued)

идуће године можда бити боља, а можда и гора. Ко зна?

Марк: Шта Југославија извози?

Стефан: Пољопривредне производе. Извоз хране и **сточних производа** достиже границу и до 88%. Ту спадају такође и *livestock products*
дуван и вино. *tobacco*

Exercise 3

Study the table below and answer the questions.

*Подаци су дати у милионима \$

Индустријска грана	1998		1999		2000	
	увоз	извоз	увоз	извоз	увоз	извоз
Производња нафте и гаса	557	5	131	6	117	2
Производња деривата нафте	190	57	328	3	577	2
Производња хемијских производа	408	208	337	87	381	77

1. Која грана индустрије је забележила највећи извоз и које године?
2. Да ли је производња нафте и гаса забележила већи увоз у 1999. или 2000. години?
3. За колико је извоз деривата нафте био већи у 1998. години у поређењу са 2000. годином?
4. Која грана индустрије је имала највећи увоз у 1999. години?

Tip of the day

Cars more than four years old may not be imported into the FR Y.

Exercise 4

Read the following advertisement and fill in the chart below.

ФАБРИКА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ОПРЕМЕ - ЗВОНО
Наша фабрика се бави производњом пољопривредне опреме и резервних делова за фабрике сточне хране, прехранбenu и дрвну индустрију. Производимо резервне делове за сопствене машине и опрему као и за опрему страних произвођача. Опрема се продаје највише на територији Босне и Херцеговине, Македоније, Савезне Републике Југославије, Словеније као и у земљама Источне Европе и Африке.

Name of the company:	
Production:	
Domestic market:	
International market:	

Exercise 5

Work in groups of three. Each group should come up with the names of at least three difficult types of agricultural equipment and their meanings in Serbian. The group that comes up with the most words is the winner. Use the dictionary for this exercise.

Exercise 6

Read the description of agricultural equipment and figure out what equipment is described. Explain the reason for your answer.

Ова пољопривредна опрема је нешто без чега се не може ни замислити данашњи рад у пољу. Појачана је са додатним машинама и деловима, који јој омогућавају обављање свих врста пољопривредних послова и превоза. Ова опрема је веома лагана за руковање и позната је по својој ефикасности и брзини.

Verbal Aspect Review

Exercise 1

Work with a partner. Fill in the space with the proper verb form. If you have difficulties, review Verbal Aspect in Module 3, Lesson 3.

1. Јелена и Милан _____ писмо пријатељима. (unfinished)
(писати/написати)
2. Да ли сте _____ најновију књигу од Џон Гришама? (completed)
(читати/прочитати)
3. _____ смо план за ту операцију задња три дана. (unfinished)
(правити/направити)
4. Када су они дошли, ја сам управо _____ магазин. (unfinished)
(читати/прочитати)
5. (она) _____ је ручак у року од пет минута. (completed)
(кувати/скувати)
6. Сваке године _____ (ми) Дан републике. (unfinished)
(обележавати/обележити)
7. Марко је _____ ситуацију у своју корист. (completed)
(користити/искористити)
8. _____ смо сва средства која смо имали. (unfinished)
(користити/искористити)
9. Дан републике је _____ музиком и игром. (completed)
(обележавати/обележити)
10. Они су се _____ са утицајним људима. (completed)
(повезивати/повезати)

Exercise 2

Use the verbs below to make up sentences. Compare your work with a partner.

1. означавати

---

2. означити

---

3. омогућавати

---

4. омогућити

---

5. радити

---

6. зарадити

---

7. саопштавати

---

8. саопштити

---

9. ускраћивати

---

10. ускратити

бавити се	to engage in
буре, бурад	barrel, s
дериват, и	derivate
договор, и	agreement, s
достизати (impf.) достићи (pf.)	to reach
дуван	tobacco
жетва, е	harvest
замислити	to imagine
заступник, ци	representative, s
излагач, и	exhibitor, s
износ, и	sum, s
кубни метар, и	cubic meter, s
несташица, е	shortage, s
остатак, ци	rest
очуван, а, о (m, f, n)	preserved
перад, и	poultry
подстицати (impf.) подстаћи (pf.)	to urge
појачан, а, о (m, f, n)	intensified
покривати (impf.) покрити (pf.)	to cover
потреба, е	need, s
прерађивач, и	processor, s; manufacturer, s
прехранбени, а, о (m, f, n)	food
резервни део, делови	spare part, s
руковање, а	handling, s
сирова нафта	crude oil
сопствени, а, о (m, f, n)	own
стање, а	condition, s
стока	livestock
сточна храна	feed
теляд, и	cattle, s
убрајати (impf.) убројити (pf.)	to include
угрожавати (impf.) угрозити (pf.)	to endanger
узгој стоке (сточарство)	cattle raising, s
уређај, и	device, s
учешће, а	participation, s
шећерна репа, е	sugar beet, s

The FRY infrastructure and foreign investments

Road, railroad, airline, and energy production sectors in the FRY require varying degrees of maintenance and modernization. The government has announced plans to seek loans to pay for renovation and expansion of these systems but is also considering granting build-operate-transfer concessions. Sitting astride important transportation routes through the Balkans, the FRY hopes to build another 2,000 km of new roads. Trains are powered by vintage locomotives and, because of poor maintenance, only about half the existing rail capacities are functioning. JAT, the FRY's airline, has announced its desire to modernize its fleet and expand its operations. About 70% of the FRY's electricity is generated by thermo-electric power plants which burn domestic soft coal. Frequent electrical blackouts and brownouts during the peak use winter months point to a power production and delivery system in serious need of rehabilitation. Plans to privatize the power generating systems in the FRY is aimed at boosting the efficiency of production and the level of environmental protection. The existing plants are based on U.S. technology from the 1950s. Additional privatization is expected to increase demand for financial, auditing, and management consulting services. Several U.S. firms operating in the FRY with representative offices or through distributors sell consumer goods -- from chewing gum to computers. The domestic market is characterized by low average incomes but consists of over 10 million people, many of whom are brand conscious and already familiar with a variety of American goods. Foreign capital is invested in Yugoslavia in many different fields. However, it is most frequently invested in trade, auditing and accounting, tourism, catering, transportation, chemicals, pharmaceuticals, lumber, and machinery. Foreign investments have originated from many countries, including: Italy, Greece, Germany, France, Great Britain, the United States, Canada, Hungary, Russia, and Romania. Recent investment has been channeled primarily into new companies. The Serbian government hopes to encourage capital to flow into existing companies with the privatization legislation currently under consideration in the Parliament. Most new firms are of the limited liability type. Issuance of stock remains exceptional and few partnerships exist. Foreign investment in the FRY has increased since the suspension/lifting of UN trade sanctions. Data available through the first six months of 1996 indicates that 650 contracts were signed and approved, of which 416 are related to founding of mixed capital companies, and only 38 are related to existing companies. These contracts were valued at 127 million German marks.

Courtesy of the U.S. embassy in Belgrade

Activity 1

Read the following advertisement and answer the questions.

Позивамо Вас да учествујете на 68. међународном пољопривредном сајму, који се одржава од 12. до 20. маја 2001. године у Новом Саду. Биће то највећи сајам у Југославији, који се према критеријумима Уније међународних сајмова убраја у ред највећих сајмова те врсте. Овај сајам ће обележити седам деценија од одржавања Првог међународног пољопривредног сајма у Југославији. На 68. међународном пољопривредном сајму производе ће представити сва најзначајнија југословенска предузећа из области пољопривреде, а учешће је најавио и велики број страних фирми. Учествоваће 1800 домаћих и страних излагача, а очекује се посета од око 600.000 људи.

1. Шта се најављује овим огласом?
2. Где се одржава сајам?
3. Колико дана ће трајати сајам?
4. Шта мислите, које године је одржан први међународни пољопривредни сајам?
5. Да ли на сајму учествују страни излагачи?
6. Колико се посетилаца очекује?

Activity 2

Interview one of your classmates. Find out if he/she ever visited an agricultural fair, when was it and where, how many visitors were there, how long did the fair last, etc. If your classmate never visited an agricultural fair, ask him/her about other kinds of fairs that he/she has visited. It could be a book fair, music fair, sport fair, etc. Report your findings to the class.

Activity 3

Read the Trade advertisements with a partner and do the following:

1. According to the advertisements, which merchandise is in demand?
2. What is offered for trade in advertisement number 5?
3. For what merchandise would the BMW owner trade his vehicle?
4. If your partner had lots of chickens to trade in, which advertisement would he/she respond to?
5. Write down the numbers of ads that are open to negotiation.

1. Акваријум мењам за грађевински материјал, мобилни телефон или нешто друго по договору. Тел. 024/329-874.
2. Две ауто гуме у добром стању за мобилни телефон или за циглу. Тел. 011/813-126.
3. Ауто гас уређај, комплетан и исправан, мењам за Нокију или нешто друго по договору, или продајем. Цена 120 DEM. Тел. 064/2327-760.
4. БМВ 318 ('84.) очуван, може замена за кућу или викендицу до 7000 марака уз моју доплату. Тел. 011/3854-3034
5. Црвену циглу, 850 комада, мењам за пилиће, Заставу или нов фрижидер. Тел. 024/563-360.
6. Дрвену бурад за вино (6 комада) разних величина мењам за ракију од јабуке или крушке. Тел. 011/2145-2965.

Activity 4

Work in pairs. You and your business partner want to sell your product or service in the FRY. Write a short advertisement of this product or service in Serbian and read it in class. The group whose idea is the most original and whose ad is the most appealing will be the winner.

Activity 5

Choose the role of an American or Serbian farmer with a partner. Tell each other about your business. For example: what do you produce on your farm, how big is it, where is it located, does the business give you much profit, and if you have any problems?

Activity 6

You just received a letter from your business partner in the FRY. He is describing to you the situation concerning the farmer's business. Read the letter and fill in the missing parts of the statements.

Морам признати да узгој стоке полако опада. Разлог томе је што је потражња у суседним земљама све мања, а ни домаће тржиште много не обећава. Нарочито се осећа пад у узгоју теладџи, крава и перади. Тај пад је достигао 20 одсто. Производња млека и јаја је опала за 15 одсто, а такође и узгој свиња. Бојим се да ће овај пад да се настави и даље јер смо ове године имали лошу жетву и порасле су цене кукуруза. Производња млека ће такође бити погођена због нових тржишних мера и због недостатка сточне хране.

1. Livestock numbers are in decline because of _____.
2. The biggest decline is registered in numbers of _____.
3. The production of milk and eggs fell by _____.
4. The decline could continue because of _____.
5. Two factors will affect the production of milk. They are: _____.

Activity 7

Find out the export data of the FRY in 2001. Read the statements below and mark those that are false. Compare your work with a partner.

Према недавно објављеним подацима, извоз робе у мају 2001. године је достигао износ од 188 милиона долара. То је пораст од 47,9 одсто у односу на извоз робе у фебруару. У поређењу са мајем месецом прошле године, извоз ове године је већи за 16,6 одсто. Истовремено је увоз у мају ове године био 366 милиона долара што је за 3 одсто мање него прошле године у исто време. Према подацима републичке владе хитно су потребне мере подстицања производње и извоза. У том смислу банке ће дати приоритет успешним програмима извоза и програмима пољопривреде.

1. Југославија је више извезла робе у 2001. години него што је увезла.
2. Извоз робе у мају је био већи него извоз забележен 6 месеци пре тога.
3. Извоз је у 2001. години био већи него извоз у 2000. години.
4. Југославија је више увезла робе у 2000. него у 2001.
5. Извоз у 2001. је за 3 одсто већи од извоза у 2000.

Activity 8

Read the ad below and complete the statements.

Компанија КАНЕ Експорт-Импорт је основана 1989. године у Београду. Од 1991. године ова компанија је заступник и дистрибутер Хајнекен пива у Југославији. КАНЕ Експорт-Импорт дистрибуира пиво у ексклузивне хотеле као што су Хајат, Славија, Београд Интерконтинентал, Генекс хотеле, ресторане, барове и дискотеке. Хајнекен је најпродавније увозно пиво у свету – у преко 170 земаља, најпродаваније увозно пиво у Америци и најпродаваније увозно пиво у Југославији.

Овај оглас је реклама за познату компанију _____, која је _____ 1989. године. У Београду се налази _____ ове компаније. Оглас каже да ова компанија _____ Хајнекен _____ у разне _____ у Београду, а такође и у ресторане и дискотеке. Хајнекен се сматра _____ пивом у земљама целог _____.

Activity 1

Listen as the instructor reads the statistical data from the city of Pancevo (Serbia), and choose the correct endings for the following sentences.

1. There are _____ people working in the forestry field.
2. According to the number of employees, agriculture comes on the _____ place.
3. The first and second place is divided between _____ and _____.
4. The city of Pancevo has _____ employed people.

Activity 2

Listen to the instructor read a script concerning the city of Pancevo, and mark if the statements are true or false.

	T	F
1. The city of Pancevo is located in the west part of Banat.	_____	_____
2. The distance between the city and the mouth of the Danube river is four kilometers.	_____	_____
3. Pancevo has 100,000 people.	_____	_____
4. Pancevo is not a big industrial center.	_____	_____
5. The first beer company was established in Pancevo in the 18 th century.	_____	_____

Activity 3

Scan the article below and fill out the chart.

Главна тема седнице која се недавно одржала у Панчеву (2001) била је заштита животне средине која је привукла велики број гостију и новинара. На тој седници се дошло до закључка да је један од најзагађенијих градова у Србији град Бор. Према најновијим подацима у Бору је у 2001. години умрло 440 лица, а родило се 320 деце. Велика забринутост је изражена и када је било речи о Панчеву. Панчевачка индустрија испушта свакодневно отровне материје које угрожавају живот становништва. Предложено је да се оспособи опрема за мерење загађености ваздуха, али за то је потребно око 60.000 долара које град Панчево нема. На седници је такође затражено да се опасна радна места посебно третирају, да се у Панчеву развија само чиста индустрија и то изван града и да се развија пољопривреда са контролисаним употребом пестицида.

1. What:	
2. Where:	
3. Topic:	
4. Problems:	
5. Solutions:	

Activity 4

Read the text and answer the questions. Compare your work with a partner.

Панчевачка рафинерија нафте је највећи прерађивач нафте у Југославији. Ова рафинерија прерађује 70-80 одсто увозне нафте, која долази нафтоводом кроз Хрватску или бродовима из Румуније и Мађарске. Нафта са домаћих терена се такође прерађује и она заузима 20-30 одсто од укупно прерађене нафте. Рафинерија прерађује годишње 4, 820 милиона тона сирове нафте што је 14, 660 тона дневно. Локација рафинерије је веома добра. Налази се 20 километара од Београда и само 2 километра од реке Дунав. Годишње се нафтоводом пренесе 6 милиона тона сирове нафте из Хрватске до Србије. Капацитет складишта рафинерије је отприлике 700,000 кубних метара сирове нафте и деривата.

1. Одакле стиже сирова нафта до Панчева?
2. Да ли у Србији има више увозне нафте или нафте са домаћих терена?
3. Колика је разлика у процентима између увозне и домаће нафте?
4. Колико се дневно преради сирове нафте у панчевачкој рафинерији?
5. Како се преноси сирова нафта до рафинерије у Панчеву?
6. Колико се сирове нафте и деривата налази у складиштима рафинерије?

Activity 5

Work with a partner. Read the excerpt from the newspaper and connect the statements on the left with their endings on the right.

Републички министар пољопривреде Србије је данас изјавио да због све већег извоза пољопривредних производа из Србије, Србији прети гладовање. Он је такође нагласио да увоз робе у Србију не може да буде слободан ако тај увоз угрожава домаћу производњу. Политика земље, према његовим речима, треба да штити домаће произвођаче. Што се тиче цена производа у Србији оне су у фебруару 2001. године веће за 3,3 одсто у односу на јануар. Највише су поскупеле услуге – 13,2 одсто. Цене пића су повећане за 2,1 одсто док су цене дувана остале исте. Индустијски прехрамбени производи су појефтинили за 0,2 одсто, а непрехрамбени производи су поскупели за 1,5 одсто. Трошкови живота у Србији су повећани за 115,5 одсто у односу на исти месец прошле године.

1. У Србији је дошло до великог поскупљења	а. непромењена.
2. Од свих поскупљења	б. него пре.
3. Цена дувана је	ц. 0,2 %.
4. Храна је појефтинила	д. мораће да плаћају више.
5. Становници Србије морају више да плаћају за услуге	е. услуге су највише поскупеле.
6. Они који воле да пију	ф. у односу на прошлу годину

Activity 6

Listen as the instructor reads the following announcement and answer the questions.

1. What kind of factory is mentioned here?
2. Does this factory export its goods?
3. Who is the major buyer of the products of this factory?
4. How are the products of this factory transported?

Activity 7

Work with a partner. Form the questions and provide the answers in Serbian based on the text below. Then give a short report about what you read to the rest of the class.

Фабрика шећера Бачка је основана 1912. године. Те исте године је почела и њена изградња. У септембру 1913. године фабрика је почела своју прву прераду шећерне репе. У изградњи фабрике је учествовала фирма Виктор Бенеш из Прага. Опрема је највећим делом произведена у Чехословачкој. Фабрика је пројектована за капацитет од 1200 тона шећерне репе дневно, али се тај капацитет сваке године повећавао. 1974. године фабрика је досегла капацитет од 6000 тона прераде шећерне репе дневно. Фабрика шећера Бачка је по свом капацитету дневне прераде шећерне репе и годишњој производњи шећера једна од највећих фабрика шећера у СР Југославији.

Activity 1

Read the article and mark the true statements.

Према подацима Привредне коморе Југославије ситуација у земљи у 2001. години што се тиче хране се поправља, али се не може рећи да је најбоља. На тржишту има доста прехранбених производа, али се они продају по вишим ценама док у исто време влада несташница основних прехранбених производа. Млеко, месо и хлеб се продају на тржишту по различитим ценама. Највећа несташница је несташница шећера и уља. То се највише осећа у градовима у којима цене шећера и уља достижу енормне цене. Наравно када их има. Избор прехранбених производа у продавницама у градовима је далеко бољи него у селима. Ове године се очекује пораст цена нарочито када је реч о млечним производима. Млечни производи ће поскупети и до 80 одсто. У та поскупљења улази и месо.

1. Overall, the food situation in the FRY is improving.
2. Most of the food products on the market have fixed prices.
3. There is a surplus of sugar and oil.
4. The situation is much better in the rural areas than in the cities.
5. Dairy products will get more expensive in the future.
6. There is a shortage of meat products.

Activity 2

Listen to the recording and choose the best answer.

1. Вредност потрошачке корпе у јануару 2001. је била:
а. 9290, 36   б. 9290,35   ц. 9280,35
2. Највеће поскупљење је забележено код цене:
а. хлеба   б. кромпира   ц. меса
3. Четворчлана породица је у јануару 2001. године месечно трошила:
а. 14,5 кг кромпира   б. 14,5 кг салате   ц. 14,5 кг купуса
4. Највише је појефтинело:
а. воће   б. месо   ц. поврће
5. Цена кромпира у 2001. у односу на 2000. годину је била:
а. иста   б. нижа   ц. виша

Activity 3

Write a short report concerning the U.S. main imports and exports. Use the information in the Introduction section of this lesson. Include in your report such information as the names of the countries that the U.S. has business with (export-import), the products the U.S. exports to these countries, the products the U.S. imports, etc. Your report should have at least ten sentences.